

จุดประสงค์การเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกันแน่?

สำคัญอยู่ที่คุณครูระบุไว้ว่ามุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติในเรื่องใด ยิ่งไปกว่านั้น กระบวนการและกิจกรรมทั้งหลายทำให้ผู้เรียนเกิดสิ่งที่มุ่งหวังได้อย่างแท้จริงหรือไม่

เมื่อต้นเดือนที่ผ่านมา ดิฉันเป็นปลื้มมากที่มีคุณครูท่านหนึ่งจากจังหวัดตรัง ท่านเมล์มาขอเป็น กัลยาณมิตรร่วมเรียนรู้กับดิฉัน ดิฉันรีบตอบรับด้วยความยินดียิ่ง มิใช่เป็นเพราะค่าชื่นชมของกัลยาณมิตร ท่านนี้ แต่เป็นเพราะคิดว่าตนเองได้รับโอกาสที่ดีมาก ๆ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับท่าน

จำได้ว่าดิฉันตอบท่านไปว่า ตัวเองไม่ได้มีความรู้ความสามารถสูงแต่อย่างใด เพราะเพิ่งทำงานใน ตำแหน่งศึกษานิเทศก์นี้ได้ไม่นานนัก ยังต้องใช้เวลาในการสั่งสมประสบการณ์อีกระยะหนึ่ง และหากข้อคำถาม ใดที่ไม่อาจตอบได้ จะไปค้นคว้าศึกษาข้อมูลมาช่วยตอบให้

เมื่อสามสัปดาห์ที่ผ่านมาดิฉันได้รับเมล์จากท่านอีกครั้ง พร้อมกับข้อสงสัยว่าเวลาเขียนแผนการเรียนรู้ นั้น ทำไมบางคนแนะนำให้ท่านเขียน “จุดประสงค์การเรียนรู้” แต่บางคนบอกว่าไม่ถูกต้อง ต้องใช้คำว่า “ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง” จึงทำให้ท่านสับสนว่าตกลงใช้คำไหน อย่างไรกันแน่

ดิฉันเองเห็นว่าคำตอบนี้อาจจะเป็นประโยชน์สำหรับคุณครูท่านอื่น ๆ อยู่บ้าง จึงขอนำมาเล่าไว้ใน บันทึกรุ่นนี้ เพื่อแลกเปลี่ยนต่อยอดความรู้ซึ่งกันและกันค่ะ เมื่อสิ่งที่ดิฉันรู้มาและนำมาบอกเล่าไว้นี้ จะยังไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ก็ยินดียิ่งที่จะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับท่านผู้รู้ทั้งหลายค่ะ...เข้าเรื่องเลยนะค่ะ...

คำว่า “ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง” นั้นเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน หลังจากผ่านกระบวนการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้แต่ละปีหรือแต่ละภาคค่ะ ซึ่งเรานิยมเขียนแสดงไว้ใน คำอธิบายรายวิชา เวลาเขียนต้องให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ มีคำกริยาที่แสดงสมรรถนะความรู้ (K-Knowledge) แสดงความสามารถที่เป็นทักษะกระบวนการ (P-Process) และแสดงคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม (A-Attitude) อย่างเช่น

1. อ่านคำที่มีอักษรนำ อักษรควบ คำที่มีตัวการ์นต์ และการผันวรรณยุกต์ได้ถูกต้อง อ่านได้ ชัดเจน จำคำได้แม่นยำและเข้าใจหลักการอ่าน นำไปสู่การเขียนคำได้ถูกต้อง
2. เขียนอย่างมีมารยาทโดยใช้ภาษาที่สุภาพรับผิดชอบต่อการเขียน และใช้แหล่งอ้างอิง และมีนิสัยรักการเขียน

จะเห็นว่าข้อ 1 มีทั้ง K และ P ส่วนข้อ 2 แสดง A ซึ่งในขณะเดียวกันก็มี K และ P ซ่อนอยู่ด้วยนะค่ะ

มาถึงคำว่า “จุดประสงค์การเรียนรู้” ตัวนี้กำหนดไว้เพื่อเป็นขอบเขตในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ และมุ่งให้เกิดผลในแต่ละรายการที่ระบุค่ะ การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ ควรแสดงให้เห็นถึงเป้าหมายของการเรียนรู้ที่เป็นภาระงานและพฤติกรรมที่ผู้เรียนพึงแสดงออกในระดับต่าง ๆ ที่สำคัญนั้นจุดประสงค์การเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ ซึ่งจะครอบคลุมทั้งด้าน ความรู้ (K-Knowledge) ทักษะ/กระบวนการ(P-Process) และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม (A-Attitude) ด้วยเช่นกัน เพื่อให้เห็นความสอดคล้องกันกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ระบุไว้ข้างต้น ดิฉันจะลองยกตัวอย่าง จุดประสงค์การเรียนรู้สัก 4 ข้อนะค่ะ

1. อ่านสะกดคำ อ่านคำ ผันอักษรจากนิทานที่อ่าน และเข้าใจความหมาย
2. อ่าน เขียนคำ สำนวนโวหารจากเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง
3. นำคำมาแต่งประโยค เรียบเรียงประโยค ข้อความ ใช้สื่อความหมายได้ตรงตามจุดประสงค์ และหลักเกณฑ์การเขียน
4. ใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าในการอ่านและเขียน มีนิสัยรักการอ่านและเขียน มีมารยาทในการใช้ห้องสมุด

ถามว่า...แล้วผิดไหมที่บางคนมาแนะนำให้เราใช้คำว่า “ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง” แทนคำว่า “จุดประสงค์การเรียนรู้” ก็ไม่ผิดเลยทีเดียว เพราะดูจากรูปลักษณ์แล้วทั้งสองตัวนี้ เป็นเป้าหมายที่ครูต้องการให้เกิดกับตัวผู้เรียน หากแต่ “ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง” เป็นเป้าหมายใหญ่ที่ต้องการเห็นในปลายปี หรือภาค ส่วน “จุดประสงค์การเรียนรู้” เป็นเป้าหมายย่อยที่เราต้องการเห็นเมื่อจบการเรียนรู้ตามแผนฯ

ทีนี้มีบางท่านบอกว่าที่ท่านใช้คำว่า “ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง” ระบุไว้ในแผนฯ นั้นก็เพราะเป็นแผนฯ ใหม่ที่เรียกว่า “แผนการจัดการเรียนรู้” ไม่ใช่ “แผนการสอน” อย่างเดิม จึงใช้คำว่า “ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง” แทนคำว่า “จุดประสงค์การเรียนรู้” และ “ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง” ซึ่งระบุในแผนฯ ท่านก็ไม่ได้หมายถึง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี หรือรายภาค แต่หมายถึง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแผนฯ นั้น ๆ

ดิฉันก็ว่าถ้าเข้าใจแบบนี้ หากดูที่เจตนาก็ไม่ผิด เพราะไม่ว่าจะใช้คำใด ซึ่งตอนนี้แพร่หลายไปแล้ว บ้างก็ใช้ “ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง” บ้างก็ใช้ “จุดประสงค์การเรียนรู้” นั้น หากคุณครูสามารถเขียนระบุได้ครอบคลุม K-P-A ที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดเมื่อเรียนรู้จบแผนฯ ก็ไม่น่ามีปัญหา...เน้นว่า...เป็นผลฯ ที่เกิดหลังจบแผนฯ นะคะ

แต่ก็มีคุณครูบางท่านเขียนไว้ทั้ง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่เป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี/รายภาค และเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ด้วย ในแผนฯ เดียวกันนั้น ก็สามารถทำได้ค่ะ เราไม่ได้มีรูปแบบตายตัวว่าต้องระบุอะไรในแผนฯ มากน้อยแค่ไหน คุณครูแต่ละคนอาจมีรูปแบบแตกต่างกันไป (นอกจากบางโรงเรียนที่ตกลงร่วมกันว่าจะใช้รูปแบบเดียวกันก็เป็นเรื่องของแต่ละโรงเรียนนั้น) แต่ต้องคงองค์ประกอบสำคัญของแผนฯ ไว้ เช่น เนื้อหาสาระ จุดประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และกระบวนการวัดและประเมินผลค่ะ

จะใช้คำใด ไม่น่าใช่สาระหลักที่ต้องยึดมั่น สำคัญอยู่ที่รายละเอียดที่คุณครูระบุไว้ว่ามุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติในเรื่องใดมากกว่า และยิ่งไปกว่านั้น กระบวนการและกิจกรรมทั้งหลายทำให้ผู้เรียนเกิดสิ่งที่มุ่งหวังได้อย่างแท้จริงหรือไม่ เป็นเรื่องที่ทำหายสำหรับคุณครูค่ะ

เขียนใน GotoKnow
โดย ปวีณา อิศวรนนท์
ใน บันทึกสะทอนคิด

ที่มา <https://www.gotoknow.org/posts/89388%5D>